

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от ...

относно повишаване на сигурността на научните изследвания

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292, във връзка с член 182, параграф 5 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) Научните изследвания и иновациите на световно равнище се градят на отвореност, международно сътрудничество и академична свобода. Същевременно, на фона на усилващото се международно напрежение и нарастващата геополитическа значимост на научните изследвания и иновациите научните работници и представителите на академичните среди от Съюза все по-често са изложени на рискове за сигурността на научните изследвания в сътрудничеството на международно равнище, което води до това европейските научни изследвания и иновации да се сблъскват със злонамерено влияние и с тях да се злоупотребява по начини, които засягат сигурността на Съюза или нарушават ценностите и основните права на Съюза, определени в Договора за Европейския съюз („ДЕС“) и в Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“). Поради това е изключително важно европейският сектор на научните изследвания и иновациите да бъде подпомогнат и да му бъде предоставено необходимото, за да може да противодейства на тези рискове. Необходими са точни и съразмерни защитни мерки, за да остане международното сътрудничество отворено и безопасно.
- (2) В променящия се геополитически контекст спешно е необходим съвместен отговор от всички държави членки и Комисията за укрепване и използване на потенциала за научни изследвания и иновации в целия Съюз. Единствено колективните усилия могат да гарантират повишаване на сигурността на научните изследвания. Този контекст изисква и възстановяване на баланса на международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите с оглед на интересите, ценностите и принципите на Съюза за развитие и защита на стратегическата автономност на Съюза¹, като същевременно се съхранява отворената икономика и се търсят еднакви условия на конкуренция и балансирана реципрочна откритост.

¹ Извънредно заседание на Европейския съвет (1 и 2 октомври 2020 г.) — Заключение, 13/20, точка 3.

- (3) Отворената науката гарантира, че научните изследвания са достъпни във възможно най-голяма степен в полза на науката, икономиката и обществото като цяло. Международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите е от жизненоважно значение за намирането на решения на неотложните глобални предизвикателства в полза на нашите общества и стимулира високите научни постижения, докато международната мобилност на талантите в областта на научните изследвания обогатява научноизследователските проучвания и е от съществено значение за насърчаване на иновациите и постигане на пробиви в научното знание. Академичната свобода предполага, че научните работници имат свободата да извършват своите научни изследвания и да избират научноизследователските методи, както и своите научноизследователски партньори, по цял свят, като се има предвид, че академичната свобода предполага академична отговорност.
- (4) Разрастващата се стратегическа конкуренция и завръщането към силовата политика все по-често карат държавите да следват моментния си интерес в международните отношения. Тази промяна доведе до заплахи, които са разнородни, непредвидими и в много случаи хибридни². Като се има предвид първостепенната роля на знанията и технологиите от критично значение за политическото, икономическото, разузнавателното и военното превъзходство, някои от конкурентите на Съюза все повече развиват потенциала си в това отношение или активно следват стратегии в които гражданският и военният аспект се сливат.
- (5) Хибридните заплахи може да засегнат всички сектори от значение, но поради своята отвореност, академична свобода, институционална автономност и сътрудничество на световно равнище секторът на научните изследвания и иновациите е особено уязвим. Базираните в Съюза научни работници и новатори може да попадат на прицел с цел придобиване на най-съвременни знания и технологии, понякога чрез измамни и прикрити методи или просто чрез кражба или принуда, но по-често посредством привидно добросъвестно международно академично сътрудничество. Освен че застрашават сигурността и благополучие, хибридните заплахи биха могли да засегнат академичната свобода и интегритета на научните изследвания в Съюза.

² Съвместна рамка за борба с хибридните заплахи — ответни действия на Европейския съюз (JOIN(2016) 18).

- (6) Така секторът на научните изследвания и иновациите се развива в един все по-сложен за сътрудничество международен контекст, в който съществува риск от нежелан трансфер на трети държави на знания и технологии от критично значение, които могат да бъдат използвани за укрепване на военните способности и разузнавателните служби на тези държави, като по този начин се засяга сигурността на Съюза и неговите държави членки, или за цели, които са в нарушение на ценностите и основните права на Съюза. Макар и не винаги законово забранени, тези видове сътрудничество могат да породят значителни безпокойства по отношение на сигурността и етиката.
- (7) В съответствие с институционалната автономност и академичната свобода научноизследователските организации и организациите, финансиращи научни изследвания, носят главната отговорност за развитието и управлението на своето международно сътрудничество. Публичните органи на всички равнища следва да обмислят възможността да им оказват съдействие и подкрепа, като им осигуряват необходимото, за да могат да вземат информирани решения и да управляват съответните рискове за сигурността на научните изследвания.
- (8) През последните години в няколко държави членки и на равнището на Съюза се дискутира повишаването на сигурността на научните изследвания, като са предприети няколко инициативи:
- През май 2021 г. Комисията публикува своето съобщение относно глобалния подход към научните изследвания и иновациите, в което описва нова европейска стратегия за международна политика в областта на научните изследвания и иновациите. През септември 2021 г. Съветът отговори чрез приемането на заключения на Съвета, в които се подчертава ангажиментът на Съюза и държавите членки за засилване на мерките за борба с чуждестранната намеса;

- В „Хоризонт Европа“ — рамковата програма на Съюза за научни изследвания и иновации за периода 2021—2027 г., бяха включени няколко защитни мерки, които прилягат на особената отговорност, която носи Съюзът като един от най-големите източници на финансиране на научните изследвания;
- През ноември 2021 г., като част от своите заключения относно бъдещото управление на европейското научноизследователско пространство (ЕИП), Съветът прие програма за политиката за ЕИП за периода 2022—2024 г., в която противодействието на външната намеса е включено в едно от нейните приоритетни действия;
- През януари 2022 г. в резултат на своите ангажименти, произтичащи и от глобалния подход, и от програмата за политиката за ЕИП, Комисията публикува своя работен документ на службите на Комисията относно справяне с външната намеса в научните изследвания и иновациите. Освен това, за да се улесни партньорското обучение сред държавите членки, през 2023 г. се проведе процес на взаимно обучение;
- На 9 март 2022 г. Европейският парламент прие резолюция относно външната намеса, включително дезинформацията, във всички демократични процеси в Съюза, в която приканва за укрепване на академичната свобода, подобряване на прозрачността на чуждестранното финансиране, както и картографиране и наблюдение на външната намеса в културната, академичната и религиозната сфера;

- През април 2022 г. Съветът прие заключения относно Европейска стратегия за засилване на ролята на висшите учебни заведения за бъдещето на Европа, в които се подчертава, че по-задълбоченото сътрудничество в рамките на Съюза може да бъде от полза за подпомагане на ВУЗ и за предоставяне на изследователите, обучаващите, студентите и служителите на необходимите инструменти за справяне с предизвикателствата, които стоят пред лоялното глобално сътрудничество, като например неравнопоставеността, външната намеса и пречките пред отворената наука. Съветът също така подчертава необходимостта да се насърчава информираното и независимо разбиране на партньорите от трети държави;
- На 10 юни 2022 г. Съветът прие заключения относно принципите и ценностите на международното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите, в които се подчертава значението на управлението на риска и сигурността и се приканват Комисията и държавите членки да доразвият добрите практики;
- В по-широкия контекст на сигурността и отбраната се работи в рамките на Стратегията на Съюза за Съюз на сигурност³, както и на Стратегическия компас за сигурността и отбраната, за достигане до споделена от всички оценка на заплахите и предизвикателствата и по-голяма съгласуваност на действията в сферата на сигурността и отбраната, включително чрез инструментариума на Съюза срещу хибридни заплахи, който обединява различни инструменти за засичане и реагиране на хибридни заплахи;

³ COM(2020)605.

- В сферата на правилата на Съюза за контрол на износа за изделия и технологии с двойна употреба Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета⁴ е от съществено значение за сигурността на научните изследвания. За да помогне на научноизследователските организации, през септември 2021 г. Комисията публикува препоръка относно програмите за съответствие във връзка с научните изследвания, включващи изделия с двойна употреба⁵.

(9) Комисията и върховният представител приеха съвместно съобщение относно Европейската стратегия за икономическа сигурност⁶, което има за цел да се гарантира, че Съюзът ще продължава да се възползва от отворена икономика, като същевременно се сведат до минимум рисковете за неговата икономическа сигурност. Стратегията предлага подход, почиващ на три стълба: насърчаване на икономическата база и конкурентоспособността на Съюза; защита срещу рискове; както и партньорски отношения с възможно най-широк кръг държави за посрещане на общите проблеми и защита на общите интереси. Във всеки от стълбовете научните изследвания и иновациите изпълняват ключова роля.

⁴ Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба (ОВ L 206, 11.6.2021 г., стр. 1).

⁵ Препоръка (ЕС) 2021/1700 на Комисията от 15 септември 2021 г. относно вътрешните програми за съответствие във връзка с контрола на научните изследвания, включващи изделия с двойна употреба, съгласно Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба (ОВ L 338, 23.9.2021 г., стр. 1).

⁶ JOIN(2023)20.

- (10) Като последващо действие във връзка с това съвместно съобщение бяха определени възлови за икономическата сигурност на Съюза технологични области за допълнително оценяване на риска заедно с държавите членки в Препоръка (ЕС) 2023/2113 на Комисията.⁷ Оценки на риска вече бяха приоритетно стартирани по четири от 10 определени като възлови технологични области, а именно усъвършенствани полупроводници, изкуствен интелект, квантови технологии и биотехнологии. Резултатът от оценките на риска, когато бъдат завършени, би осигурил информация за други потенциално възможни мерки за прилагане на Европейската стратегия за икономическа сигурност, включително мерки за повишаване на сигурността на научните изследвания.
- (11) В съвместното съобщение относно Европейската стратегия за икономическа сигурност се казва освен това, че Комисията ще предложи мерки за повишаване на сигурността на научните изследвания, като гарантира използването на съществуващите инструменти и установи и отстрани оставащите пропуски, като същевременно запази екосистемата на научните изследвания и иновациите отворена. Настоящата препоръка е част от пакет, публикуван от Комисията през януари 2024 г. като последващо действие във връзка със съвместното съобщение.
- (12) Що се отнася до установяването на посочените в предходната точка пропуски, дискусиите с държавите членки и организациите на заинтересованите страни разкриват неотложната нужда разработващите политиките и всички други заинтересовани лица да разполагат с по-голяма концептуална яснота, общо разбиране за разглежданите въпроси, както и за това кой политически отговор би бил съразмерен и ефективен.

⁷ Препоръка (ЕС) 2023/2113 на Комисията от 3 октомври 2023 г. за допълнително оценяване с държавите членки на риска при възлови за икономическата сигурност на ЕС технологични области (ОВ L, 2023/2113, 11.10.2023 г.).

- (13) Все по-голям брой държави членки са разработили или са в процес на разработване на политики, насочени към повишаване на сигурността на научните изследвания. Макар че тези усилия като цяло допринасят за повишаване на осведомеността и изграждане на по-голяма устойчивост, за да бъдат те наистина ефективни, разработването и прилагането на защитни мерки следва да се прилагат последователно на всички равнища, включително на равнището на Съюза, на национално, регионално и на равнище научноизследователски организации и организации, финансиращи научни изследвания. Ето защо са необходими координация на равнището на Съюза и подкрепа от страна на Комисията с цел изграждане на капацитет и обмен на практики, за да се защити целостта на ЕНП, като същевременно се зачитат правомощията на държавите членки за предприемане на допълнителни стъпки, например чрез разработване на регулаторни рамки.
- (14) От значение е да се оценява структурата на хибридните заплахи, които застрашават екосистемата за научни изследвания и иновации, което ще повиши ситуационната осведоменост на разработващите политики чрез използване на единното звено за анализ на разузнавателна информация, в частност Звеното на ЕС за синтез на информацията за хибридните заплахи, и като се вземат предвид работата на Европейския център за борба с хибридните заплахи, а също така и на Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност и на Европейския център за борба с киберпрестъпността, създаден от Европол във връзка с киберзаплахите.
- (15) Като се има предвид, че значителна част от научните изследвания и иновациите се осъществяват в частния сектор, следва да се подчертае, че макар рисковете, на които са изложени дружествата, да са сходни, тяхното естество, нужди и възможности се различават от тези на научноизследователските организации.

- (16) Следва да се обърне необходимото внимание на политическия опит на държавите членки и ключови международни партньори, като същевременно се подчертава, че следва да се формулира подход, който да отговаря на спецификата на европейския контекст. Добрите практики се споделят например чрез многостранния диалог относно ценностите и принципите за международно сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите като част от преговорите за асоцииране и заседанията на Съвместния ръководен комитет в областта на науката и технологиите в контекста на международните споразумения в областта на науката и технологиите, както и в рамките на многостранни форуми като Г-7 и съответните многостранни договорености за контрол на износа.
- (17) Сигурността на научните изследвания е загриженост, която привлича все повече внимание, а текущият дебат относно свързаните с нея рискове и най-добрия начин за преодоляването им се усилва. Следователно е необходимо допълнително да се повиши осведомеността, да се насърчи и улесни партньорското обучение между държавите членки и съответните организации на заинтересованите страни, както и да се търси подход на обучение, който да е едновременно гъвкав и приспособим.
- (18) За целите на настоящата препоръка:
- 1) „сигурност на научните изследвания“ означава предвиждането и управлението на рисковете, свързани със: а) нежелания трансфер на знания и технологии от критично значение, който може да засегне сигурността на Съюза и неговите държави членки, например ако те бъдат използвани за военни цели в трети държави; б) злонамерено влияние върху научните изследвания, при което те може да бъдат използвани от трети държави, наред с другото, за създаване на дезинформация или подтикване към автоцензура сред студенти и научни работници, което накърнява академичната свобода и интегритета на научните изследвания в Съюза; в) нарушения на етичните норми или на принципите на професионалната почтеност, при които знанията и технологиите се използват за потискане, нарушаване или подкопаване на ценностите и основните права на Съюза, определени в Договорите;

- 2) „сектор на научните изследвания и иновациите“ означава всички научноизследователски организации, включително висшите учебни заведения, доколкото те извършват научни изследвания, организации, финансиращи научни изследвания, и научноизследователски инфраструктури в целия Съюз, както и всички други участници в екосистемата на Съюза за научни изследвания и иновации. Въпреки че елементите, предвидени в настоящата препоръка, могат да бъдат от еднакво значение за дружествата, е необходимо да се работи с участниците от частния сектор, за да се гарантира сигурността на техните научни изследвания;
- 3) „научноизследователска организация“ означава всяка организация с нестопанска цел, която извършва научни изследвания;
- 4) „международно сътрудничество“ означава сътрудничество между научноизследователски организации и организации, финансиращи научни изследвания, установени в Съюза, или отделни изследователи, финансирани от тези организации, от една страна, и субекти, включително дружества, установени извън Съюза, или отделни изследователи, финансирани от тези субекти, от друга страна. Сътрудничеството с научноизследователски организации и дружества, установени в Съюза, които обаче са собственост на субекти извън Съюза или се контролират извън Съюза, следва да се разглежда въз основа на оценка на риска.

- 5) „оценка на риска“ се отнася до процес във връзка с международното сътрудничество в сферата на научните изследвания и иновациите, в който се взема предвид комбинация от основни рискови фактори. Комбинацията от тези фактори определя нивото на риска. Ключовите елементи, които се оценяват, могат да се групират в четири категории: а)рисков профил на базирана в Съюза организация, която започва да осъществява международно сътрудничество: да се преценят силните и уязвимите страни на организацията, включително финансовите зависимости, от значение за научноизследователския проект; б)област на научните изследвания и иновациите, в която ще се осъществява международното сътрудничество: да се прецени дали проектът акцентира върху дадена сфера на научни изследвания, която включва знания и технологии от критично значение, методики, данни или научноизследователска инфраструктура, оценявани като особено чувствителни от гледна точка на сигурността или ценностите и основните права на Съюза; в)рисков профил на третата държава, в която е установен или откъдето е притежаван или контролиран международният партньор (например дали спрямо държавата са наложени ограничителни мерки или дали има установени слабости в областта на върховенството на закона или защитата на правата на човека, агресивна стратегия за сливане на гражданския и военния сектор или ограничения на академичната свобода); г)рисков профил на международната партньорска организация, в частност надлежно да се провери организацията, с която се планира сътрудничество, за да се установи, наред с другото, дали спрямо нея са наложени ограничителни мерки или дали има връзка с въоръжените сили, какви са връзките на участващите научни работници/персонал, както и какви са намеренията на партньора по отношение на крайната употреба или прилагането на резултатите от научните изследвания.

- 6) „знания и технологии от критично значение“ се отнася до знания и технологии, включително ноу-хау, в нововъзникващи и революционни области, както и в области, които са от ключово значение за икономическата конкурентоспособност, социалното благосъстояние и сигурността на Съюза и неговите държави членки и в които вследствие на това прекомерната зависимост от трети държави е нежелателна, като се вземат предвид динамичният характер на сигурността на научните изследвания и нарастващите рискове. Това включва, но не се ограничава до научни изследвания и иновации с потенциал за двойна употреба.
- 7) „трети държави“ се отнася до всички държави извън Съюза.

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ:

1. При разработването и прилагането на мерки на политиката за повишаване на сигурността на научните изследвания да вземат предвид следните принципи за отговорна интернационализация:
- а) запазване на политиката за насърчаване и защита на академичната свобода и институционалната автономност, като се има предвид, че научноизследователските организации носят основната отговорност за своето международно сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите;
 - б) запазване на мерките за насърчаване и стимулиране на международното сътрудничество при научните изследвания и иновациите с партньори в трети държави, когато то е открито и сигурно, в съответствие с принципа „отворен подход, когато е възможно, затворен — когато е необходимо“, като се гарантира, че резултатите от научните изследвания са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и позволяващи повторно използване на данните (FAIR) при надлежно отчитане на приложимите ограничения, включително опасенията за сигурността;
 - в) гарантиране на пропорционалност на мерките: когато се въвеждат защитни мерки, те не следва да надхвърлят необходимото за смекчаване на възможните рискове и не бива да налагат ненужна административна тежест. Целта е рискът да се управлява, а не да се избягва;
 - г) насочване на мерките за сигурност на научните изследвания към опазване на икономическата сигурност, както и сигурността на Съюза и националната сигурност, и защита и насърчаване на ценностите и основните права на Съюза, академичната свобода и интегритета на научните изследвания, като същевременно се избягват протекционизмът и политическото инструментализиране на научните изследвания и иновациите;

- д) насърчаване на самоуправлението в сектора на научните изследвания и иновациите в рамките на приложимата регулаторна рамка, като на участниците в него се осигуряват необходимите права и възможности да могат да вземат информирани решения, като се подчертават отговорностите на научноизследователските организации към обществото и като се има предвид, че академичната свобода предполага академична отговорност;
- е) възприемане на подход, който обхваща всички равнища на управление и обединява съответните експертни познания и умения, гарантира всеобхватен подход към сигурността на научните изследвания и благоприятства съгласуваността на действията по управление и посланията към сектора на научните изследвания и иновациите, включително необходимите стъпки за повишаване на квалификацията и преквалификацията на съответната работна сила;
- ж) при спазване на подход, който се основава на оценка на риска, приемане на неутрални по отношение на държавите политики за идентифициране и противодействие на рисковете за сигурността на научните изследвания, независимо от източника на тези рискове, тъй като по този начин най-добре се гарантира, че се запазва балансиран подход към възможностите и рисковете при сътрудничеството в сферата на научните изследвания и иновациите и че развитието на обстановката по отношение на заплахите, включително появата на нови участници в заплахите, се третират с необходимото внимание;
- з) полагане на максимални усилия за избягване на всички преки и непреки форми на дискриминация и заклеймяване на групи или отделни лица, които възникват като непредвидени последици от защитните мерки, и гарантиране на пълно зачитане на основните права, залегнали в Хартата;

- и) признаване на динамичното естество на сигурността на научните изследвания, дължащо се на новите знания, променящите се рискове и геополитическия контекст, което изисква редовно извличане на поуки чрез периодични анализи и актуализации, за да се гарантира, че политиките в сферата на сигурността на научните изследвания и свързаните с тях усилия за изграждане на капацитет са актуални, ефективни и пропорционални и в съответствие с горепосочените принципи.

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, при пълно зачитане на субсидиарността, пропорционалността, институционалната автономност и академичната свобода и в съответствие с националните особености на държавите членки, различните изходни позиции и тяхната изключителна компетентност по отношение на националната сигурност, без да се засяга възможността държавите членки да предприемат допълнителни стъпки:

2. Да работят за разработване и прилагане на съгласуван набор от мерки на политиката с цел повишаване на сигурността на научните изследвания, като се използват в максимална степен изброените в настоящия раздел елементи.
3. Да взаимодействат със сектора на научните изследвания и иновациите с цел да се определят отговорностите и ролите и да се разработи национален подход, ако все още не е въведен, например чрез насоки или списък от съответни мерки и инициативи за повишаване на сигурността на научните изследвания с ясен процес на изпълнение, като същевременно се вземат предвид насоките на Комисията и наличните инструменти за подкрепа.

4. Когато е уместно, да създадат нова или да укрепят съществуващата структура или служба за подкрепа, за да се помогне на участниците в сектора на научните изследвания и иновациите да се справят с рисковете, свързани с международното сътрудничество в научните изследвания и иновациите. Като обединява експертните познания и умения в различни сектори, тази структура или служба за подкрепа би могла да осигурява на научноизследователските и финансиращите организации информация и съвети, които те могат да използват, за да вземат информирани решения, като претеглят възможностите и рисковете, свързани с потенциално международно сътрудничество, както и други услуги, от които секторът на научните изследвания и иновациите очевидно се нуждае, включително дейности по повишаване на осведомеността и обучения.
5. Да укрепват фактологичната основа на изготвянето на политики в сферата на сигурността на научните изследвания посредством анализ на обстановката по отношение на заплахите, включително от гледна точка на киберсигурността.
6. Да улесняват обмена на информация между научноизследователските организации и организациите, финансиращи научни изследвания, от една страна, и разузнавателните служби, от друга страна, например чрез брифинги с класифицирана и неклассифицирана информация или чрез специални служители за връзка.
7. Да развиват междусекторното сътрудничество в рамките на управлението, по-специално като организират обмен между разработващите политики във висшето образование, научните изследвания и иновациите, търговията, външните работи, разузнаването и сигурността.
8. Да добият представа доколко устойчив на въздействия е секторът, както и доколко ефективни и пропорционални са прилаганите политики в сферата на сигурността на научните изследвания, включително чрез редовни изпитвания на устойчивостта и симулации на инциденти, като се взема предвид, когато е целесъобразно, подкрепата на Комисията.

9. Да отделят специално внимание на международното сътрудничество в области, включващи знания и технологии от критично значение, включително тези, определени в Препоръка на Комисията (ЕС) 2023/2113, и на резултатите от такива колективни оценки на риска.
10. За да гарантират спазване на приложимите правила на Съюза за контрол на износа на изделия с двойна употреба и на ограничителните мерки, приети съгласно член 29 от ДЕС и членове 207 и 215 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да приемат национални мерки, по-специално относно нематериалния трансфер на технологии, както и да укрепят изпълнението и прилагането на ограничителни мерки, свързани с научните изследвания и иновациите.
11. Да обогатяват проактивно платформата на Съюза за обслужване на едно гише във връзка с противодействието на външната намеса в научните изследвания и иновациите чрез споделяне на инструментите и ресурсите, разработвани с публично финансиране, с цел да се улесни трансграничното използване на тези инструменти и ресурси и предоставянето им по лесен за ползване, достъпен и сигурен начин.
12. Да взаимодействат с частния сектор, за да разработят насоки за предприятията в сферата на научните изследвания и иновациите, включително за стартиращите предприятия с интензивна научноизследователска дейност, спин-оф предприятията и малките и средните предприятия. С оглед на това следва да се обърне внимание на съществуващите правила, включително тези относно контрола на износа на изделия с двойна употреба, проверките на чуждестранните инвестиции, както и текущата работа по мониторинга на изходящите инвестиции.
13. Да обмислят, ако е целесъобразно и също въз основа на оценка на риска, прилагането на мерките, съдържащи се в настоящата препоръка, спрямо дейности по международно сътрудничество, свързани с мобилността на научните работници.

14. Да взаимодействат с организациите, финансиращи научни изследвания, за да ги насърчават да гарантират, че:

- а) сигурността на научните изследвания е неразделна част от процеса на кандидатстване, при който се отчитат различни фактори, които, съвместно определят рисковия профил на проекта. Целта е бенефициерите да бъдат насърчавани да преценяват контекста, в който се осъществява сътрудничеството в сферата на научните изследвания и иновациите, и възможната мотивация и (скрити) цели, за да се гарантира, че потенциалните рискове и заплахи се установяват своевременно;
- б) научноизследователските проекти, избрани за финансиране, които пораждаат безпокойство, преминават оценка на риска, пропорционална на рисковия им профил, което води до договаряне на подходящо управление на риска, като същевременно се гарантира, че отпускането на безвъзмездните средства не се забавя ненужно и се избягва ненужната административна тежест;
- в) при всяко сключване на споразумение за партньорство в сферата на научните изследвания с чуждестранни субекти, включително чрез меморандуми за разбирателство, да вземат предвид възможните рискове, свързани с международното сътрудничество, и да включват ключови рамкови условия, например за зачитане на ценностите и основните права на Съюза, академичната свобода, реципрочността и условията за управление на интелектуалните активи, включително разпространението и използването на резултатите, лицензирането или трансфера на резултатите и създаването на вторични граждански разработки, както и да предвидят стратегия за излизане, в случай че не се спазват условията по споразумението;

- г) когато в националните програми за финансиране се прилагат защитни мерки, се вземат предвид тези, които се прилагат в съответните програми за финансиране на Съюза;
- д) кандидатите търсят гаранции от бъдещите партньори за проекти с висок рисков профил, например чрез договаряне на споразумение за партньорство, като се вземат предвид ключови рамкови условия като изброените в точка 15, буква в);
- е) финансиращата организация разполага с нужните експертни познания и умения, за да отговори на опасенията за сигурността на научните изследвания, и че сигурността на научните изследвания е интегрирана в съществуващите мерки за мониторинг и оценка, включително проследяването на инцидентите и вземането на навременни и надеждни мерки в случай на неспазване на изискванията.

Подкрепа за научноизследователските организации

15. Да насърчават и подкрепят научноизследователските организации:

- а) да участват в обмен на информация, партньорско обучение, разработване на инструменти и насоки и докладване между партньори за инциденти, както и да обмислят обединяването на ресурсите с цел оптимално използване на оскъдните и разпръснати ресурси и експертни познания;
- б) да прилагат вътрешни процедури за управление на риска по систематичен начин, включително чрез оценка на риска, да извършва надлежна проверка на бъдещите партньори, а при възникване на въпроси, които пораждат опасения — чрез прехвърляне на решението към по-високите равнища на вътрешно вземане на решения, като същевременно се избягва ненужната административна тежест;

- в) при всяко сключване на споразумение за партньорство в сферата на научните изследвания с чуждестранни субекти, включително чрез меморандуми за разбирателство, да вземат предвид възможните рискове, свързани с международното сътрудничество, и да включват ключови рамкови условия, например за зачитане на ценностите и основните права на Съюза, академичната свобода, реципрочността и условията за управление на интелектуалните активи, включително разпространението и използването на резултатите, лицензирането или трансфера на резултатите и създаването на вторични граждански разработки, както и да предвидят стратегия за излизане, в случай че не се спазват условията по споразумението;
- г) да оценяват рисковете, свързани с финансираните от чуждестранни правителства програми за таланти в научните изследвания и иновациите, като отделят специално внимание на всякакви нежелателни задължения, налагани на техните бенефициери, и да гарантират, че финансираните от чуждестранни правителства организатори на курсове и обучения в университетите спазват мисията и правилата на приемащата институция;
- д) да инвестират във вътрешни специални експертни познания и умения в сферата на сигурността на научните изследвания, да възлагат отговорността за сигурността на научните изследвания на подходящите организационни равнища и да инвестират в киберхигиената и в изграждането на култура, при която е налице баланс между отвореността и сигурността;
- е) да улесняват достъпа до програми за обучение, включително онлайн курсове, за нови и действащи членове на персонала, както и да разработват програми за образование и обучение, насочени към обучаване на консултанти по сигурността и други имащи отношение участници и обучаване на лицата, които отговарят за наемането на персонал, и членовете на персонала, занимаващ се с интернационализация, да проверяват и засичат като част от процеса на структурна проверка онези елементи, които пораждаат опасения, в кандидататурите за научноизследователски позиции, особено такива в научноизследователски области, включващи знания и технологии от критично значение;

- ж) да гарантират, че в научните публикации и всички други форми на разпространение на резултатите от научни изследвания е налице пълна прозрачност на източниците на финансиране и връзките на научноизследователския персонал, като целта е да се избегне качеството и съдържанието на научните изследвания да бъдат засегнати от зависимости от чужди държави и конфликти на интереси или ангажименти;
- з) да въведат обособяване – и физическо, и виртуално, с което да се гарантира, че достъпът до места, като лаборатории и научноизследователска инфраструктура, данни и системи, които са особено чувствителни, се предоставя при стриктно спазване на принципа „необходимост да се знае“ и че за онлайн системите са въведени надеждни правила за киберсигурност;
- и) да оценяват рисковете, свързани с оборудването, лабораториите и научноизследователските инфраструктури, финансирани или придобити от субекти, установени в трети държави или контролирани от тях, като се обръща особено внимание на всички нежелателни задължения, налагани на приемащите организации;
- й) да гарантират предотвратяването на всички форми на пряка и косвена дискриминация и заклеймяване, осигуряването на безопасността на отделните лица, като обръщат особено внимание на принуждаването на диаспората от държавата на произход и на други форми на злонамерено влияние, които могат да доведат до автоцензура и могат да имат последици за сигурността на съответните чуждестранни научни работници, докторанти и студенти, а също и докладването на инцидентите.

ПРЕПОРЪЧВА НА КОМИСИЯТА:

16. Да използва пълноценно отворения метод на координация, по-специално структурите за управление на ЕНП, и да подкрепя изпълнението на настоящата препоръка чрез повишаване на осведомеността, улесняване и насърчаване на партньорското обучение, създаване на условия за изграждане на капацитет, както и улесняване на съгласуваността на политиките; да включи съдържанието на настоящата препоръка също в дневния ред на съответните стратегически платформи и съвети.
17. Да разработи и поддържа платформа на Съюза за обслужване на едно гише във връзка с противодействието на външната намеса в научните изследвания и иновациите, която има за цел да консолидира всички относими данни, инструменти, доклади и други ресурси, разработени на равнището на Съюза, на национално, регионално, организационно равнище или извън Съюза, като същевременно се гарантира, че те са представени по лесен за ползване, достъпен и сигурен начин.
18. Да подкрепя събирането на доказателства с цел изготвяне на политики в областта на сигурността на научните изследвания и обединяване на съответния експертен опит от държавите членки и заинтересованите страни, както и да проучва и оценява възможностите за по-структурна подкрепа в това отношение, например чрез европейски експертен център в областта на сигурността на научните изследвания, като се вземат предвид съществуващите структури и той бъде свързан с платформата за обслужване на едно гише, освен това по подходящо време могат да бъдат добавени допълнителни функционалности в подкрепа на държавите членки и сектора на научните изследвания и иновациите.
19. Да подобрява, в сътрудничество с върховния представител на Съюза по външни работи и политика на сигурност, ситуационната осведоменост сред разработващите политики посредством структурна оценка на хибридните заплахи, които засягат екосистемата за научни изследвания и иновации.

20. Да разработи методика за изпитване на устойчивостта на научноизследователските организации, която може да се използва на доброволна основа от държавите членки спрямо техните научноизследователски организации.
21. Да продължи работата си, съвместно с държавите членки и с участието на заинтересованите страни, по оценяване на рисковете при технологии от критично значение, както и да провежда диалог, за да осигури обмена на информация и съгласуван подход при оценката на риска и при защитните мерки за сигурност на научните изследвания в националните програми за финансиране и в съответните програми за финансиране на Съюза.
22. Да разработи инструменти и ресурси — както неутрални по отношение на държавите, така и специфични за всяка държава, с цел подпомагане на научноизследователските организации да извършват надлежна проверка на бъдещите партньори – трети държави.
23. Да организира на всеки две години, съвместно с организациите на заинтересованите страни на равнището на Съюза, водеща проява относно сигурността на научните изследвания, насочена към обмена на информация и ориентирания към намирането на решения обмен на мнения.
24. Да изготви, при необходимост, тълкувателни насоки относно разработването на процедури за оценка на риска, както и относно прилагането на съответното законодателство на Съюза. Това се отнася по-специално до правилата за контрол на износа, по-конкретно нематериалния трансфер на технологии, визовите изисквания за чуждестранни научни работници, както и тълкуването на определени изисквания за отворена наука и управление на интелектуалните активи от гледна точка на сигурността на научните изследвания.
25. Да взаимодейства със сектора на научните изследвания и иновациите и държавите членки, за да оцени как най-добре да се повиши прозрачността на източниците на финансиране на научните изследвания и връзките на научните работници.

26. Да засили диалога и сътрудничеството с международните партньори относно сигурността на научните изследвания чрез обмен на информация и опит, споделяне на най-добри практики и търсене на начини за съгласуване на защитните мерки, както и да вземе предвид възможността за постигане на обща позиция на Съюза по темата в рамките на многостранните форуми.

Мониторинг на напредъка

27. Комисията се приканва да осъществява мониторинг на напредъка, постигнат при изпълнението на настоящата препоръка, по прозрачен начин и въз основа на ясни показатели, в тясно сътрудничество с държавите членки и след консултация със съответните заинтересовани страни, като използва платформата за политики за ЕНП, и да докладва на Съвета на всеки две години като част от докладването ѝ на всеки две години относно глобалния подход към научните изследвания и иновациите и съществуващото ѝ докладване относно рамковата програма за научни изследвания и иновации.
28. С оглед на спешно необходимия съвместен отговор държавите членки се приканват да изпълнят настоящата препоръка и да споделят с Комисията информация за своя национален подход (посочен в препоръка 3 към държавите членки) като принос за горепосочените дейности по мониторинг и докладване от страна на Комисията.

29. След задълбочена оценка и в зависимост от бъдещото развитие на геополитическата ситуация могат да бъдат предложени допълнителни стъпки и мерки.

Съставено в Брюксел на

За Съвета

Председател
